

Yhteenveto

16.2.2022

VN/4507/2021
VN/4507/2021-MMM-16

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelu – Vuorovaikutustilaisuus metsänomistajille 16.2.2022

Miten ilmastonmuutos ja ilmastotoimet vaikuttavat metsänomistamisen arkeen? Miltä näyttää metsien ja metsänomistajien ilmastokestävä tulevaisuus? Millä toimilla pääsemme sinne? Muun muassa näitä kysymyksiä pohdittiin yhdessä metsänomistajien kanssa osana maa- ja metsätalousministeriön maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) valmistelua järjestetyssä keskustelutilaisuudessa 16.2.2022.

Keskustelijoiden erilaisista ja eri puolelta Suomia koostuvissa kokemuksissa toistui kaksi keskeistä huomiota:

- Metsänomistamisen arki ja omistajuus ovat muuttumassa. Yhä useampi omistaja on maantieteellisesti kaukana omistamistaan metsissä. Metsien mahdollisuudet tuottaa laaja-alaisesti arvoa on kasvamassa.
- Vaikka tietoa kertyy jatkuvasti lisää ja suositukset tarkentuvat, ilmastoimia tulee tehdä jo nyt.

Ilmastotoimia on jo tehty ja suunnitelmia pidetään hyvinä, mutta yksityiskohtien erittelylle on tarvetta

Ilta alkoi keskustelulla ilmastotoimista. Yhtäältä suomalaisen metsänhoidon nähtiin pitkään edustaneen metsien kestävää käyttöä, mikä osaltaan tukee ilmastotavoitteidenkin toteuttamista. Toisaalta tunnistettiin tarve toimenpiteiden ja metsien hoidon sekä käytön laajemmalle tarkastelulle, esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Se mikä on toiminut ennen, ei välttämättä ole tae toimivuudesta tulevaisuudessa. Osallistujat kertoivat tekemistään erilaisista toimista ja kokeiluista niin hiilinielujen kasvattamisen kuin ilmastonmuutokseen sopeutumisen näkökulmasta, mikä korosti ilmastotoimien onnistumiseksi vaadittavaa monipuolisuutta.

Monipuolisuutta nähtiin ja pidettiin hyvänä ehdotuksessa maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman metsiä koskevissa toimenpiteissä. Pöydälle nostettiin kuitenkin myös toiveita tarkennuksille, mukaan lukien luonnon monimuotoisuutta koskevat toimet. Huolia esitettiin myös suometsistä. Suometsiä koskevissa ilmastotoimissa tulisikin keskustelijoiden mielestä tunnistaa eri suotyyprien kirjo ja suunnitella toimia niiden mukaan. Metsien aktiivinen hoito taimien, puiden ja monimuotoisuuden kasvun edellytyksenä koettiin myös tärkeäksi.

Metsien omistajuus ja käyttö ovat muutoksessa

Siinä missä aikaisemmin omistaja on ollut usein lähellä metsää, ovat omistajat nyt kasvavissa määrin kauempana metsistään. Tällä nähtiin olevan vaikutuksia siihen, millaisia tavoitteita metsien hoidolle on, mistä hankitaan tietoa. Metsänomistajien valmiudet hankkia monipuolisesti tietoa eri lähteistä ovat lisääntyneet, mutta metsien ensikäden tuntemuksen ei nähty välttämättä kasvaneen samalla mitalla. Aikaisemmin metsänomistajan oli luontevampaa hakea osaamista ja näkökulmia toisilta metsänomistajilta, kun taas nyt tietoa haetaan esimerkiksi eri metsäsektorin toimijoilta ja yrityksiltä. Toimijoiden roolit niin metsien hoidon kuin tiedon levittäjinä ovatkin muuttumassa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Omistajakannan lisäksi muutoksia on nähtävissä myös toimintaympäristössä. Suomessa on pitkään eletty metsäteollisuuden mahdollisuuksien tarjoamassa maailmassa. Keskustelijoiden mukaan nyt arvokkaina pidetyt metsätyypit ovat ilmastotavoitteiden ansiosta monipuolistumassa ja uudenlaisten tuotteiden sekä metsien immateriaalisten hyötyjen kysyntä on kasvamassa. Myös kansainvälisten sijoitusyhtiöiden kiinnostus suomalaisiin metsiin on nähtävissä näiden teemojen osalta. Kuitenkin on vielä epäselvää mistä tulevaisuudessa maksetaan. Miten esimerkiksi hiilensidontaa mitataan omassa metsässä ja miten siitä maksetaan? Pätevätkö institutionaalsiin toimijoihin samat säännöt kuin yksityisiin metsänomistajiin? Miten monimuotoisuutta arvotetaan ja millä aikavälillä?

Muutosta nähtiin tämän myötä myös metsänomistajien omien tavoitteiden monipuolistumisessa taloudellisista tavoitteista esimerkiksi ympäristöarvoihin, hiilensidontaan ja virkistykseen. Metsiä halutaan käyttää useaan eri käyttötarkoitukseen. Taloudellisten tavoitteiden ei myöskään nähty olevan ristiriidassa muiden tavoitteiden kanssa. Sitä kuitenkin toivottiin, että esimerkiksi politiikkatoimet ovat selkeän suuntaisia ja ennustettavissa olevia.

Pullonkaula ilmastotoimien etenemiselle on erityisesti tiedon jalkauttaminen toiminnaksi tilanteessa, jossa lopullisiin vaikutuksiin liittyy vielä epävarmuuksia

Keskustelijat kokivat, että omistajuus, ilmasto ja sen myötä suomalaiset metsätkin tulevat jatkossakin muuttumaan. Metsänomistajuuden ja -hoidon sekä näiden ympärille kehittyneen elinkeino- ja muun toiminnan ollessa pitkäjänteistä, on ensisijaisen tärkeää luoda pitkän aikavälin, metsän moninaista roolia tunnistava näkökulma.

Tähän muutokseen liittyy keskustelijoiden mukaan väistämättä epävarmuuksia, mikä vuorostaan heijastuu metsänomistamisen arkeen aina käytännön valintoihin, kuten istutettavien puulajien ja hoitomenetelmien valintaan, asti. Vaikka historiallisesti hyviksi koetut käytännöt toimisivatkin vielä tulevaisuudessakin, nähtiin keskustelussa tarve toimintatapojen muutokselle, jossa myös ilmastonmuutos ja monimuotoisuuden otetaan huomioon paremmin. Tiedon jalkauttaminen nähtiin yhtenä suurimmista haasteista toiminnan muuttumiselle.

Tiedolle eri toimien vaikutuksista, ilmastotoimien tuomista uusista liiketoimintamahdollisuuksista, hiilensidonnän markkinoille ja kompensatioiden säännöistä ja lainsäädännön avaamiselle on suuri tarve. Toimia halutaan tehdä, mutta on myös tunnistettavaa epävarmuutta toimiin ryhtymiselle varsinkin tilanteessa, jossa koetut käytännöt jo tuottavat tarpeeksi hyvää tulosta. Osallistujat kokivat, että luotettavaa tietoa tuotetaan, mutta tiedon jalkauttamisessa käytäntöön metsänomistajille ympäri Suomen on vielä tehtävää. Alan koulutuksen lisäksi on olennaista löytää kanavat ja toimijat, joiden avulla tieto, uudet toimintamallit ja kokemukset niistä voidaan tuoda monipuolisten perustelujen kera myös metsän hoitamisen arjesta kauempana olevien omistajien ja toimijoiden tietoisuuteen ja valintojen perusteiksi.